

SZERKESZTŐI IRODA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona.
Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvártt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri czikkok:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Mégis, mégis.

A Pável-ügy be van fejezve, de az oláhnyelv ügyét nem lehet egy leíratl befejezni sem Budapesten, sem Nagy-Váradon, sem Balászfalván, sem Nagy-Szebenben. Azért említettük csak is ezeket, mert ezek a hangadók Szebenből a gör. keleti, Nagy-Váradról és Balászfalváról a gör. kath. egyházak nevében zengedezik azt, hogy az oláh nyelv nélkül elvész az egyház. Nosza tehát, a vallásfelekezett minden papja, minden tanítója és minden egyes tagja terjeszse minden erejéből az oláh nyelvet, mert ezzel áll, e nélkül pedig elpusztul a föld színéről a görög keleti és görög kath. egyház.

Előttünk fekszik oláh nyelven Pável püspök körrendelete, melyben arra buzdítja papjait, hogy ott, a hol a nép a magyar nyelvet beszéli, a templomokban és az iskolákban és minden alkalomkor kizárólag csak oláh nyelven tanítsanak, imádkozzanak és beszéljenek. Hagyd t. olvasóim, hogy irjam ide ennek a körrendeletnek a megokolását oláhlul és magyarul is!

„Pentru-ca unde acésta se trece diu vedere ni se ru néza insasi beserica, ritulsi religionea parintilor” az az: „Mert a hol ezt figyelmen kívül hagyják, romba döntik magát az egyházat, a szertartást és szüleink vallását...”

Hát ezen rendelet alatt ott áll magának Pável püspöknek a neve így: Michailu Pavelu.

Na, mégis, mégis volt valami, a miben igazat adott Pituk Bélának Csáky gróf vallás és közokt. miniszter. Nem mondotta ugyan egyenesen Pituknak azt, mert egy pensionatus gör. kath. pap ilyen leíratot nem kaphat. Őt majd értesíti erről Pável püspök.

Hanem mégis, mégis Pituknak köszönhetjük, mi tagadás benne, hogy Csáky gróf ezeket írta Pável püspöknek:

„Észrevétel nélkül nem hagyhatom, azonban a rendeletnek azt a kifejezését, a mely az egyház nyelvét azonosítja az anyanyelvvél, mert a görög keleti hitnek — talán a gör. katholikusnak — ép úgy vannak különböző anyanyelvű hívói, mint más hitvallásnak; és észrevételeim van a rendelet végpontja ellen, amely a gör. kath. egyház ritualis nyelvének figyelmen kívül hagyását a gör. kath. vallásnak romlásával hozza kapcsolatba.” Ez ám! Ezt derítette fel a hozta nyilvánosságra Pituk Béla. Ezt aztán a magyar közokt. miniszteriumban is meglátták, sőt azt hisszük, hogy ezen nagyon is megbotránkoztak. Hanem aztán azon meg mi ütköztünk meg, hogy miután ezt észrevettük s talán meg is botránkoztak rajta; még is csak ilyen simán adja tudtára Csáky gróf Michailu Pavelunak az ő miniszteri megbotránkozását. A mit határozottan hibáztatni, szigorúan elítélni, megróni kellett volna: azt a gróf miniszter csak figyelmen kívül nem hagyhatta.

Pedig ha csak kissé kísérjük is figyelemmel az oláh aspirációkat, a melyek hazánkban az alkotmány helyreállítás után lábra kaptak és a Tribuna tulajdonosai fejlődtek; azonnal befogjuk látni, hogy a gör. kat. és gör. kat. magát oláh nemzeti egyháznak nevezett két felekezett, a két vallás köpenye alatt indította meg nemzetünk ellen az irtó békés színezett harcot. Egy tekintet kell vetnünk, hazarészünk bármelyik vármegyéjére s azonnal szomoruan kell tapasztalunk, hogy mennyi kárt okoztak nekünk. Akármelyik megyében találkozzunk tenger sok tiszta magyar nevű oláhlal, sőt egész községekkel, melyeknek lakói eredetileg magyarok voltak s ma már teljesen el vannak oláhosodva. És a míg lapjaikban lármát csapnak, míg az oláhországi, a többi külföldi lapokban minket azzal rágalmaznak, hogy mi őket magyarosítjuk, az alatt imé főpásztori rendelet fedezete alatt imád-

koztatják, énekeltetik oláhlul magyar ajku híveiket. Miért? Azért — Michailu Pavelu körrendelete szerint, mert ha a hívek magyarul imádkoznak — se ru néza insasi beserica az az romba dül maga az egyház. Kellene ennél kézzelfoghatóbb oláhositás? Lehet-e ezt elhallgatni, eltűnni Magyarországon, magyar szabadelyű kormányban? Ha eltűri: elsepri az olyan kormányt a nemzet feliradó lelkiismerete... Romba dül az egyház, a szertartás és a vallás, ha Pavelu hívei magyar létükre magyarul imádkoznak!

Lehet-e az ilyen püspöki körrendeletet elhallgatni vagy csak azt jegyezni meg felőle, hogy: nem hagyható m figyelmen nélkül? Pavelu püspök midőn még szlatinai szegény gör. kath. lelkész volt, hallhatta Kovács munkácsi gör. kath. püspököt a m. szigeti gör. kath. templomban olyan hazafias egyházi beszédeket tartani, melyek ritkították párjukat. És rombadolt-e emiatt a m.-szigeti gör. kath. templom, a ritus, a vallás? mescbeszed. A m.-szigeti gör. kath. ruhén templom, egyház, ritus és vallás áll ma is rendületlenül. Nem döntötte azt fel a magyar hazafias és vallásos egyházi beszéd.

Azonban ha a n.-váradit és más gör. kath. püspök azt hiszi és vallja, hogy ők, illetőleg egyházaik romba a magyarszótól dőlnek; hát lehet ezen segíteni. Ott Budapesten az egyik pénzügyi bizottsági ülésben megpendítette Kovács Albert orsz. képviselő hogy miként lehet a bajon segíteni. „Kovács Albert — így olvastuk — kiemeli, hogy az oláh egyházak a nekik nyújtott állami segélyt részben oly célokra használják, melyek az állami érdekekkel nem állanak összhangzatban. Szólo felhívja a miniszter figyelmét annak szükséges voltára, hogy az egyesült és nem egyesült egyházakhoz tartozó magyar hívők számára a magyar püspökségek állittassanak fel.

Csáky gr. azt felelte, hogy ő örökös a felett, hogy a szóban forgó összegek csakis az állam érdekeinek megfelelően használtassanak fel, a magyar püspökségek felállításával már tényleg foglalkozik is, hiszi, meg jó annak ideje, a mikor ezen eszmét megvalósítani lehet sőt kell is.”

Ha mi Kovács képében szólaltunk volna fel, megszereztek volna azon célokat, melyekre az állam érdekeinek meg nem felelően használják fel az állami segélyt. Meg mondtuk volna pedig azért, hogy tudja meg ezt a lapok utján mindenki. Csáky gróf is igen helyesen cselekedett volna, ha megmondja vala, hogy hogyan örökös a segélyek kiosztása felett. Ezt sem kellene elhallgatni, mert az adózó polgároknak tudni kellene, hogy melyek azok az állam érdekeinek egybe nem hangzó célok és hogyan ellenőrzi a miniszter a segélyek felhasználását.

Igy a mint Kovács Albert és Csáky gr. miniszter nyilatkoztak, őszintén bevalljuk, hogy ezekből édes keveset tanultunk. Ibis, red bis...

És azok a magyar egyesült és nem egyesült püspökségek! Meg jó ezt mondá Csáky gróf annak az ideje, mikor ezt az eszmét meglehet valósítani, sőt kell is, ő már foglalkozik is azzal. Szép, ha foglalkozik, de meg jó annak ideje! En istenem, de régóta várjuk mi már azt az időt! Épen 33 esztendeje, hogy megindították volt a budapesti lapok a mozgalmat és 33 év után is csak annyit tudunk, hogy meg jó annak az ideje. Várjuk tehát azt az időt, mint a zsidók a Messiást. Várjuk, míg a mostani egyesült és nem egyesült püspökök bevégzik Ojtoztól Nagyváradig híveik eloláhositását, akkor aztán elfog érkezni az a szomorú idő, midőn azt fogjuk látni, hogy nem kell magyar egyesült és nem egyesült magyar püspök, mert... nincs kiknek...

És az idő pedig, ha mi tétlen nézői leszünk az eloláhosodás aknamun-

kájának, — sokkal hamarabb megjő, mintsem csak sejtjenők is.

Z.

Politikai hir.

Oszták politika és Magyarország. Windischgrätz Alfréd herceg a Neues Wiener Tagblatt értesülése szerint, Wekerle Sándor magyar miniszterelnökkel szombaton a magyar képviselőház miniszter-szobájában programjának azokról a pontjairól beszélt, melyek Magyarországot közelebből érdeklí. Kiderült belőlük, hogy az oszták politikának, Magyarországot illető irányzata eszentul is olyan marad, mint eddig volt, hogy e politikának konzisztenciájában nem áll be változás. A nevezett lap értesülése szerint Budapesten a legnagyobb meglepéssel fogadják Plenernek a kabinetbe való hívását, különösen pedig a pénzügyi tárczával megkínálását, mert az oszták centralisták, a kiknek Plener leg-hívatottabb képviselője, a magyar állam legjobb állam-erősítő szövetségeseinek tekintetők. (P)

A T. Ház.

Budapest, nov. 6.

A képviselőháznak ma ismét csak gyéren látogatott ülése volt. A mi miatt nem lehet csodálkozni, ha tekintetbe vesszük azt, hogy napirenden a főváros előjáróságainak reformja állott s hogy a ház tagjainak csak két százaléka kapta valamelyik budapesti választókörlettől mandátumát.

Báró Bánffy Dezső elnök tíz órakor az ülést, teljesen üres ház előtt megnyitotta. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése és néhány jelentésként előterjesztések után Belitka Béni előadó, a közigazgatási bizottság nevében jelentést tett a főrendiházban örökös tagsági joggal bíró családok Horvát-Szlavonországokban állandóan lakó tagjainak nyilvántartásáról szóló törvényjavaslatról azt elfogadásra ajánlotta.

Molnár József a függetlenségi s 48-as párt nevében a törvényjavaslatot még általánosságban sem fogadja el. Rövid, de alapos s figyelemmel meghallgatott beszédében kimutatta, hogy a törvényjavaslat, a helyett, hogy a Horvát-Szlavon Dalmáciai országok (meg Magyarország között létező viszonyt szorosabbra fűző, azt megváltoztatja. Különben nem forog fenn ok arra nézve, hogy a horvát-szlavon örökös tagsági joggal bíró főrendiházi családok nyilvántartása belügyminiszter-től elvonassék s a miniszterelnök ügyköre alá helyezessék.

Hieronymi Károly belügyminiszter kifejti, hogy az az összminiszterium belső adminisztrációját és ügyelosztását érdekli, de elveket semmi esetre sem érint, hogy melyik miniszter tartsa nyilván a horvát-szlavon főrendeket. A ház a miniszter felszólalása után a javaslatot elfogadja.

Rosenberg Gyula előadó beterjeszti a közgazdasági bizottság jelentését a villamos erőt és sűrített levegőt előállító telepeknek az ipartörvény 251 §-a alá sorozása tárgyában, továbbá a vasárnapi munkaszünet módosítására vonatkozó rendelet és a csomagokban árukt cikkek mennyiségértartalmának helyes megjelöléséről szóló törvényjavaslatot, s azokat elfogadásra ajánlja. A két javaslatot a ház vita nélkül fogadta el; a harmadiknál Mezei Mór benyújtotta azt a módosítványt, hogy valamennyi csomagon meg legyen jelölve a súly és mennyiség. A ház, miután Lukács kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy magok az iparosok és kereskedők nem óhajtották a Mezei által hangoztatott kérelmet, a módosítást elvetette s a javaslatot a bizottság szövegezésében elfogadta.

Sorra került most a Budapesti kerületi előjáróságai reformálásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat tárgyalása folyamán felszólaltak Hieronymi Károly belügyminiszter és Polónyi Géza. A ház a javaslatot változatlanul elfogadta.

Azután gróf Batthyány Tivadar előadó bemutatta a közgazdasági bizottság jelentését a vándoriparról s a házalásról. A ház megkezdte a törvényjavaslat tárgyalását.

Ise kurtz Győző egy módosítványának elvetése és Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter felszólalása után a ház a törvényjavaslatot változatlanul elfogadta.

Ezzel a mai ülés napirendje ki volt merítve. Elnök az ülést két óra tíz perczkor bezárta.

Gróf Csáky lemondása.

Gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter külsőben lévő lemondásáról merültek fel legutóbb hírek, a mikről tegnap képviselői körökben is beszéltek.

Igaz ugyan — írja az „E-s” — hogy gr. Csáky Albin foglalkozik a nehéz állástól való visszalépés eszméjével, de a legutóbbi időben nem lépett fel ezzel, úgy, hogy lemondása egyszerre aktuálissá válhatnék.

Gróf Csáky már régebben úgy nyilatkozott, hogy addig mindenesetre megmarad állásában, míg az egyházpolitikai reformok sorsa biztosítva nem lesz.

Ó abból ugy szólván becsütelbeli kérdést csinált, hogy ígéreteit beváltja. Most, hogy már a kötelező polgári házasságról szóló javaslat beterjesztése is csak napok kérdése, újból felmerült a Csáky lemondási szándékáról szóló hír. Ismételtük azonban, hogy ennek nagyobb aktualitása nincs.

De ha gróf Csáky lemond is a miniszterségről, ez korántse jelentené azt, hogy visszalép a politikai térről, mert gr. Csáky Albin a főrendiház elnöki méltóságára van kiszemelve.

A miniszteri állásból egyenesen odamenne, de ez előreláthatólag csak az egyházpolitikai reformok képviselőházi letárgyalása után következne be, a mikor a főrendiház elnökére igen jelentékeny hivatás vár ép a reformpolitika további sorsának a biztosítása szempontjából.

Évi jelentése

az erdélyi róm. kath. státus igazgató tanácsának.

Az erdélyi róm. kath. uradalmak és alapok zárszámadásai és költségvetései.

A zárszámadásokat és költségvetéseket a helyi zárszámadási és költségvetési bizottság tüzeten át vizsgálván, azokból Csah Lajos bizottsági elnök azon táblázatos kimutatásokat állította össze, a melyeket alább van szerencsénk bemutatni. A költségvetéseket külön füzetben mellékeljük.

Az összes zárszámadások 1892-ől és a költségvetéseket 1894-re áadtuk a statusgyűlés által kiküldött költségvetési zárszámadási bizottságnak, melynek jelentését a következőkben közöljük:

Mélyen tisztelt Statusgyűlés!

Az erd. róm. kath. státus uradalmainak 1892-dik évi zárszámadásai és az 1894-ik évi költség előirányzatai átvizsgálására kiküldött, mely tisztelettel alulírt bizottság, a méltóságos erd. róm. kath. státus igazgató tanácsa által f. év szeptember 18-án rendelkezésre bocsátott adatok tárgyalása folytán, báorkodik az alantabb felsorolt alapok 1894-dik évi költségvetés előirányzatát, ugymint:

I. Az erd. róm. kath. vallás alapét 51042 frt bevétellel és hasonló kiadással,

II. a tanulmányi alapét 89205 frt bevétellel 86852 frt kiadással és 4647 frt jövedelmi hiánnyal,

III. az ösztöndíj alapét 33290 frt bevétellel, 34723 frt kiadással és 1433 frt jövedelmi hiánnyal,

IV. az elemi iskola alapét 20382 frt bevétellel, 20252 frt kiadás és 130 frt jövedelmi többlettel,

V. a Teréz árvaház alapét 33918 frt bevétellel, 32877 frt kiadással és 1041 frt jövedelmi többlettel,

VI. az elemi iskola tanítói nyugdíj alapét 7744 frt bevétellel, 3727 frt kiadással és 4017 jövedelmi többlettel,

VII. a gymnásiumi és tanítóképezdei tanárok nyugdíj alapét 9159 frt bevétellel, 4727 frt kiadással és 4442 frt jövedelmi többlettel,

VIII. a hidvégi gróf Nemes Ábrahám r. kath. ideiglenes ösztöndíj alapét 1264 frt bevétellel, 851 frt kiadással és 413 frt jövedelmi többlettel,

IX. az erd. róm. kath. státus igazgató tanács és uradalmi hivatal személyzet nyugdíj alapét 3176 frt bevétellel, 10 frt kiadással és 3166 frt jövedelmi többlettel elfogadásra ajánlani,

X. a kolozsmonostori uradalomét, a tanulmányi alap gazdasági ágánál 52545 frt bevétellel, 34845 frt kiadás és 17700 frt jövedelmi többlettel elfogadásra ajánlatik.

A kolozsmonostori 1894-dik évi költségelőirányzat erdészeti ágánál bevétel 22040 frttal, a kiadás 11332 frttal és 10709 forint felesleggel is elfogadható.

A kolozsmonostori uradalom 1894-dik évi költségvetése az ösztöndíj alap gazdasági ágánál a bevétel 5545 frttal, a kiadás 1839 frttal és 3656 forint jövedelmi többlettel.

XI. a nagy almási uradalomé az ösztöndíj alap gazdasági ágánál 14593 frt bevétellel, 9333 frt kiadás és 5260 frt jövedelmi többlettel.

Az erdészeti ágánál 9405 frt bevétel, 4869 frt kiadás és 4536 frt jövedelmi többlettel.

XII. a radnóthi uradalomé a gazdasági ágánál 125869 frt bevétel, 92488 frt kiadás és 33381 frt jövedelmi többlettel és végül az erdészeti ágánál 3440 frt bevétellel, 1820 frt kiadással és 1618 frt jövedelmi többlettel elfogadható.

Mikor lesz Kolozsvártt vízvezeték?

Az „Ellenzék” esztendői és pénteki számában — kétszer is — az az apró betűvel szedett, de nagy kérdés intéztetett, hogy „Mikor lesz Kolozsvártt vízvezeték?”

Három kérdőjelet írtam, mert az Ellenzék kérdéseinél is három kompakt kérdőjel van. Ami tehát vagy azt jelentheti, hogy a kérdés nagyon sürgős, vagy pedig azt, hogy nagyon — homályos.

En azt hiszem: inkább az utóbbi. Én, mint aki hivatalomnál fogva ismerem az ügyet, azt hiszem, hogy mint a csatornázás és vízvezeték előadója, a felzárzó dobott kérdésre választ adhatok.

Először is a kérdés így nincs szabatosan feltéve. Vízvezeték Kolozsvártt már létezik, csak hogy nincs még kiterjesztve az egész városra. Ez pedig nagy különbség, kérem szeretettel. Van pedig azért vízvezetékünk, mert:

I. van vízszűrő telepünk, ahol naponként csaknem egy millió liter vizet vagyunk képesek előállítani;

II. mert van több mint négyezer méter hosszúságú utcai és házi vízfűtő, melyen 14 utcában osztjuk szét a vizet a házvezetékek és utcai kntak számára;

III. mert van már az egyetemi intézetekkel együtt 80 házvezeték, melyből ugyanannyi ház látja el magát vízzel, van továbbá 20 utcai közút és valami 40 öntöző és tűzcsap;

IV. van vízvezetékünk, mert a 80 házvezeték és 20 közút számára naponként 450—500 ezer liter vizet állítunk elő és osztunk szét a lakosság között.

Más kérdés az, — és ezt már joggal föl lehet vetni, anélkül, hogy a kérdést tevő tájékozatlansággal vagy épen rosszakarattal tendenciával lehetne vádolni, — hogy mikor lesz a már meglevő vízvezeték meg-nagyobbítva és a csatornázás az egész városra kiterjesztve?

Ez bizony nagy és fogas kérdés!

Az újabb tervek, egy a csatornázás, mint a vízvezeték tekintetében, már a leg-ápróbb részletig elkészén vannak, szakértők által meg is vizsgáltattak és jóknak találtattak. Tehát semmi sem állna útjába annak, hogy a városatyák elé terjeszszük, aztán ők és a belügyminiszter ur fogadják el azokat s aztán tűztűk ki a licitációt és tavasszal kezdjük meg az építést.

Csak egy bökkenő van. Egy nagy baj. És e baj miatt senkit sem lehet felelősségre vonni vagy épen ttni, csak egy valamit, de aki minden közvéleménnyel, minden újságíróval és minden szolgabíróval nagyobb ur: — a természetet.

Nevezetesen nincsen elegendő víz. Amint bizonyosan a nagyközönség is tudja: a mi vízvezetékünk a vizet nem a Nagy- vagy Kis-Szamosból veszi, hanem a két Szamos-ág között az ugynevezett talajvíz áramlatokat fogjuk föl egy 150 méter hosszú vízszintes gyűjtő-cső segítségével, mely az oldalain likacsos és több méter mélységre kavicsos rétegbe van lefektetve; ez a gyűjtő-cső azokat a vizeket, melyek a két Szamos között a talajban, a kavicsos rétegben találhatók, elvezeti a gépháznál lévő nagy gyűjtőkutba, melyből a gözgépekkel felszivattyúzzuk az alsó-szén-utcai víztartóba.

Hogy eként, ezzel a vízgyűjtő tel-

mennyi vizet lehet naponként összegyűjteni: ezt a hozzáértő hidrotechnikusok számították ki és ebből a célból háromszor tették próbát: először Hauszmann Alajos, budapesti műegyetemi tanár — ugyanaz, aki a budai kir. várak építését is vezeti, reméltem tehát, elég tekintélyes szakértő; ő akkor tett kísérletet, a mikor a jelenlegi vízvezeték építését tervezte és úgy találta, hogy a gyűjtőtelep segítségével 24 óránként 1 millió 500.000 liter vizet lehet összegyűjteni. Második kísérlet akkor volt, mikor a közoktatási kincstár és a város által épített jelenlegi vízvezetékét technikai szempontból megvizsgálták. Ekkor naponként 1 millió 140.000 liter vizet konstataáltak a szakértők; de megjegyzem, hogy a mikor a kísérlet történt, hosszantartó száraz idő volt. Harmadik kísérlet tavalyelőtti történt, egy esős időszakban s ekkor már 24 óra alatt 1 millió 720.000 liter vizet kaptunk.

A város lakosságának — ha ötvenezer lélekre számítjuk (ma csak 35 ezer lakos van) — naponként 3.500.000 azaz három millió ötszázezer liter vizre lesz szüksége, ha ugyan egy emberre naponként 70 liter vizet számítunk.

Az új tervek tehát aként dolgoztak ki, hogy abból a föltevésből indultak ki a tervezők, hogy a már meglevő telepen legalább is 1.140.000 liter vizet mindig lehet összegyűjteni, tehát a minimumot vették föl. Ezen az alapon tehát kidolgozták az új tervek aként, hogy a vízgyűjtő telep a Nagy-Szamos jobb és bal partján hosszabbítottassék meg annyira, hogy még 2.860.000 liter vizet legyen képes összegyűjteni. Összesen tehát 3 millió és ötszázezer liter vizet.

Ámde: ember tervez s Isten végez! Régi s mindig igaz közmondás.

Most a vízvezeték naponként nem állít elő többet mint 4—5 száz ezer liter vizet. S mégis mi történt? Az, hogy augusztus vége felé és szeptember elején, a mikor az egész világon legkisebb sokot lenni a talajvíz — a gözgep, mely a vizet felnyomja a víztartóba, mindegyre fennakadt és — megállt. Miért? Azért, mert nem volt elegendő víz a gyűjtőkutban.

Ezt a szomorú tapasztalatot konstataáltuk, midőn október hó végén az új tervek bírálatára felkért szakértők összegyűltek s értesülvén erről a tapasztalatról, okt. 21-én ismét próbavizsgálatot tartottak. Ez a kísérlet aztán azt bizonyította be, hogy valóban nem lehet többre számítani, a jelenlegi gyűjtő-cső-vezetékkel, naponként 800.000 liter viznél; s még ha meghosszabbítjuk is a gyűjtőtelepet: akkor is legfeljebb még ennyi vizre, tehát naponként másfél millió literre számíthatunk biztosan! Ámde, ha a csőhálózatot kiterjesztjük az egész városra s ha egy lélekre naponként átlagban 70 liter vizet számítunk: még így is, minek utána a város lakossága már ma 35.000 emberből áll: most már naponként nem másfél millió, hanem két és fél millió liter vizet kell előállítani!

Természetesen ezekkel a tényekkel szemben a szakértők, kik a terveknek másoknál egészen világos szerzett tapasztalatok szerint az egy gyűjtőtelepet egészítsük ki akként, hogy a Kálvária felé is csináltsunk meg

egy második gyűjtőkutat s onnan vezessük el a vizet mintegy 800 méter távolságból a főgyűjtőkutba. Ezt azonban előtanulmány kísérlet, tervezés nélkül, csak úgy Hübele Balázs módjára, nem lehet megkísérletetni. Azért a szakértők javaslatára a második gyűjtőtelep tervezéséhez szükséges előmunkásokat (a terület földvétele terjedelme és a magassági viszonyok tekintetében, probakutak ásása, a kavicsréteg és talajvízállás megállapítása, vízelemzés) s azonnal megindítottuk s azok most folyamatban vannak.

Ámde azért nem szükséges a már kidolgozott és máskülönbösen egészen jónak talált terv végrehajtását a második gyűjtőtelep tervezésétől tenni függővé vagy éppen annak kidolgozását elnapolni. Nem. A csőhálózatot azért kiterjeszthetjük az egész városra, a víztartókat megépíthetjük, az ingyen erővel dolgozó turbinát is fölépíthetjük s mindezekkel egyidejűleg a csatornázást is kiépíthetjük, melynek már kidolgozott tervét a bírálók szintén helyesnek találták.

És, hogy eddigé még nem terjesztett az új terv a városi közgyűlés elé, (pedig a szakértők már a múlt hó végén meg bírálták az új tervek), ennek két egyszerű oka van. Az egyik az, hogy a szakértők bírálatát ki kell nyomtatni, valamint az előadó szabályrendeleti javaslatát és pénzügyi előterjesztését; a másik ok pedig az, hogy a vízvezeték építését tárgyzó építési (árlejtési) föltételeket (a vállalkozók részére) szintén ki kell dolgozni; ezzel a tervező mérnök, ígérete szerint, november hónap közepéig elkészül.

Ugy, hogy ezek szerint az egész munkát remélhetőleg még e hónap folyamán a városi képviselőtestület elé lesz terjeszthető; s ha a városatyák elfogadják az új tervek és ha a belügyminiszter is jóváhagyja azokat: akkor talán még ebben az évben ki lehet tűzni az árlejtést s annak alapján a majdan elfogadandó vállalkozók tavaszkor megkezdhetik egy vízvezeték, mint a csatornázás kiépítését.

De ne ringassunk magunkat illúziókba. Egy városnak csatornázása és vízvezetése olyan kényes, bonyolított, sokoldalú kérdés, melyet csak a legnagyobb óvatossággal kell és lehet megoldani. Itt nem lehet semmit alhamarkodni csak azért, mert egyik vagy másik utca vagy ház tulajdonos magánérdeke az elsietést követeli. Százazatokra, Kolozsvárt éppen nyolcszáz ezer forintba terjedő befektetésről van szó. Tehát olyan művet kell létesíteni, melynek áldásait, de egy úttal a terheit is nemcsak a jelen nemzedék, hanem a jövő nemzedék is érezni és fizetni fogja. Tehát nem szabad hebehragyni; mert például a vízvezetéknek az utcai csőhálózatát a leggyorsabb feladatot: az egész városra kiterjeszteni; ámde elegendő vízzel is kell gondoskodni. Mert mit érne ha teszünk azt, hogy sebtiben kiépítjük a víztartókat, kiterjesztjük a csőhálózatot s akkor, azt vesszük észre, hogy — nincs elegendő vízünk.

Én itt nem ajánlhatom eléggé figyelmébe a türelmetlenkedőknek azt, hogy az egész világon szerzett tapasztalatok szerint azokban a városokban, ahol a hatóság gondoskodik a víz-ellátásról, tehát a hol min-

denki ott találja a vizet az udvarán felállított kutban, vagy éppen a konyhájában és fürdőszobájában, a vízfogószáraz meg szokott hatványozódni s az a háztartás, mely eddig a távolról nagy fáradsággal beszerezett vízből talán egy hektolitert sem fogyasztott el naponként: ha megvan a házi vezeték, bizonyára elfogyaszt 5—6 hektolitert is.

Ez magában véve nem baj, sőt kívánatos egy tisztasági mint egyésségügyi szempontból, de nagy baj akkor, ha nincs honnan fogyasztani vizet, mert nincs elég. Igaz, erre azt lehet felelni, hogy tessék elegendő vízzel gondoskodni. Igen ám: könnyű ezt csak úgy követelni, de roppant nagy feladat végre is hajtani, mert így rettentő nagy urral állunk szemben, mint döntő tényezővel: a természettel. Ezzel nem tud senki disputálni, sem hirlapi polemiák, sem nagy képtűsködő tájékozatlanság. A vizet nem lehet mesterségesen uton előállítani, azt csak a természettől kapjuk — ajándékba. Ámde olyan tudós még nem akadt, aki biztosra meg tudná mondani, hogy ebben vagy abban a talajban teljes bizonyossággal, minden körülmények között lehet ennyi vizre számítani. Az erre vonatkozó számítások mind csak tapasztalati adatokon alapuló hozzávetések. Ezért van, hogy minden város örökösen bajlódik a víz-kérdéssel; mindegyre tatarosni kell a már meglevő művön, vagy éppen új meg új vízgyűjtő, víz-száraz telepekről kell gondoskodni, már csak azért is, mert a lakosság folyton szaporodik s mind több vizre van szüksége. Ott van például Budapest, mely éppen most épít egy sek millióba kerülő új vezetéket; ott van Páris városa, mely nemrég épített magának új vízvezetékét, mely néhány pár millió frankba került.

Már most én csak azt bátorodom kérdeni, egész alázattal a türelmetlenkedőktől: Azt akarják-e, hogy fuserájuk el a dolgot? hogy ne hallgassunk meg lehetőleg minden hozzáértőt az iránt, hogy miként építsük ki a vízvezetékét? Azt akarják-e, hogy ne szerezzük be minden lehető adatot, ne tegyünk-e meg minden kísérletet, ne vegyünk számításba minden emberileg csak elgondolható eshetőséget? Hanem menjünk neki az építésnek feltétlenül, hebehrugyan, lelkiismeretlenül, ugraszszunk bele az adófizetők vagy másfél millió kiadásba s egy-két, vagy 5—10 év múlva már ne legyen víztünk még talán a lakosság fele számára? Ezt akarják-e?

Mert ugy tessék ám számítani, hogyha ma a meglevő gyűjtőtelepen nem tudunk több vizet előállítani 800 ezer, vagy egy millió literrel: akkor hiában vezetjük mi el azt az utcai csövekben a város legszélsőbb utcáiba is, mert nem lesz bennök elegendő víz.

És hiába hálózunk be a csövezetekkel az egész várost s hiában lesz ott az utcában a csövezeték. Ezzel még nem lesz kézszen a vízvezetékünk, mert ehhez kell még csatorna is, mely elvezesse a szennyvizünket, hogy végre valahára már emeljük ki a várost — az erdélyi részek vezérvárosát, a magyar „Athenét” — a százados piszokból; és mert ehhez az utcai vezetékekhez szükséges lesz még a házi vezetékek és a házi csatornák elkészítése is! Ez pedig tessék tudni: mennyibe fog kerülni a Haus-

hereknek? Legalább is még egyszer annyiba, mint a városi vízvezeték és csatorna-hálózat magának a városnak fog kerülni, t. i. 800 ezer, talán egy millió forintba is.

Tessék csak megkérdezni, hogy mennyibe került a házi vezetékek berendezése azoknak, akik eddigé már megcsináltatták! A legkisebb háznak is, ahol csak egy csap vagy egy udvari kut állítottott föl, belekerült legalább is 80—100 frtba. Csak a vízvezeték berendezése. Hát hol van még az udvari csatorna elkészítése, mely legalább is belekerült ugyanennyibe; tehát mindkettő (vízvezeték és csatorna) együtt a kis házaknál 150—160 frtba, a nagyobbaknál 300—400 frtba, a legnagyobbaknál 1000 frtba is. Már most vegyünk csak 500 frtnyi átlagos kiadást, és a városban levő mintegy 4000 telekből számítsunk csak 1000—1500 telket olyannak mely elfogja látni magát házi vezetékekkel és házi csatornával s ime ott vagyunk 500.000—700.000 frtnyi kiadásnál, melyeket a lakosság kell, hogy megtegyen. Ezenkívül ott van még a város befektetése, ami az eddigi adatok szerint, vízvezeték és csatornát együtt számítva, előre láthatólag (az eddigi befektetéssel együtt) föl fog menni mintegy 6—7 talán 8 száz ezer forintba is. Ennek évi kamata és törlesztése, 5 százalékkal csak (!) 40.000 frtot tesz ki; a kezeles is bele fog kerülni vagy 20.000 forintba évenként; ez együtt 60.000 frt évi kiadás. Már most van Kolozsvárt 20.000 lakrész (szoba, konyha, bolt, kamara, előszoba.) Tehát minden lakrészre csak (!!) három forintot kell majd kivetni vízvezetési és csatorna díj címén, hogy csak a város befektetését fűdözzük.

Nagyon — nagyon félek, a mekkora a türelmetlenkedés amiatt, — hogy nincs meg kiterjesztve a csőhálózat az egész városra: éppen olyan kicsiny lesz a buzgalom majd akkor, mikor készen lesz, arra nézve, hogy minden háztulajdonos csatlakozzék (csak bár a belvárosban) a csatornákhoz és városi vízvezetékhez! Hiszen több mint öt éve annak, hogy külső-monostor — s egy pár mellékutca számára ott áll készen az utcai csövezeték és egy év óta áll rendelkezésre az elegáns Belmonostor-utcában Alsó- és Belső-Szénutczákban a Rákóczi-utban (Borjumbán), tehát van körülbelül 4000 méter hosszú utcai csőhálózat a mekkora az utczákban van mintegy 800 telek. És tessék tudni, hányan vezették be máig a vizet a házaikba? Össze-vissza hetvenen, az elegáns Belmonostor-utczában pedig 26 többnyire emeletes ház körül 7 mondá hébe!!!

Száz szónak is egy a vége: én úgy képzelem, hogy tájékozatlanságból eredő türelmetlenkedéssel nem lehet semmiképpen sem ezzel élni; hanem igenis csezt érhettünk, ha a közönséget és az ügyet előkészítettük. A közönséget arra, hogy nem kell mindent egyszerre és mindent a hatóságától követelni, hanem el kell készülni az áldozatokra saját jól felfogott érdekében, — mert a bucsut sem járják mai nap ingyen! És előkészítjük jól az ügyet is, a közönséget is, ha megismerkedünk ennek a roppant fontos, életfontosságú kérdésnek minden ágbogával s igyekezzünk azzal másokat is megismertetni.

Ez volt az én szerény eczélom ezzel az

unalmas cikkel s örvendek, ha azzal az El-len-zék olvasóközönségének egy kis szolgálót tehettem.

SALAMON ANTAL.

Kolozsvártól Dévág és vissza.

Az E. K. E. kolozsvári osztályának legutóbb tartott kirándulása e hó 5-én ért véget és minden tekintetben fényesen sikerült. Mindössze 14 egyetemi hallgató dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár vezetésével, ki egyuttal mint elnök az E. K. E.-t is képviselte, vett részt a kirándulásban.

Indulásunk 2-án este történt s reggeli 5-kor értünk Piskibe, hol már az E. K. E. hunyadmegyei osztály titkára Boga Károly tanfelügyelő és Mailand Henrik számvevő urak vártak ránk.

Innen rövid reggeli elköltése után folytattuk utunkat Vajda-Hunyadra.

A társaság kellemes benyomások hatására alatt ért be Hunyadra, hol a város előkelősége Danila György polgármesterrel együtt várt s szívélves fogadtatást adott, hogy a rövid időt kellemes felhasználhassuk, azonnal a vasgár megtekintésére indultunk. Itt Schallát József bánya tanácsos, gyári-igazgató, Tannenberget Géza és Allendert mérnökök szíves és részletesen is beható magyarázatok mellett szemlélték meg a modern technika alkotásait.

Azután a várat vették behatóbb megfigyelés alá, a Hunyadiak kedves tartózkodási helyét, melynek renoválása már is szőpen haladt előre. Erdélyi klasszikusabb építészeti tekintetben legbevérgettebb a történelmileg legemlékezetesebb műemléke ez.

A Cserna és Zalaszfalvánál magas szikladombon épült lovagvár, mely fény, nagyság, művészet tekintetében Erdély minden műemlékét felülmúlja.

Hunyadi János lovagterme, Mátyás király lakosztályai, Bethlen Gábor kápolnája és Zolymói Dávid építkezései képezik a vár főbb nevezetességeit, melyeket számos bástya övez, köztük a híres Nyebócsa torony magas folyosóval, összeköttetésben a vár zömével, a védekezés legutolsó menedékét képezte.

A 2 órai vonattal elindultunk vissza Piskibe. Itt Balázs Árpád állomás főnök vezetésével a piskii csata-emlékét néztük meg, mely egy szép kilátást nyújtó magaslaton áll, a nemzet kegyelme adományaiból emelve az 1849. febr. 9-iki híres Piskihid melletti átkötést emlékére. A szőzat és hűnusz elnéklése után utunk második, de szintén nagyon érdekes és tanulmányos helyére Dévára indultunk. Itt is a szívélves fogadtatásból bőven volt részünk.

Déván a ref. templomot néztük meg először. Reggel korán indultunk a nyugati hegyek magas sziklafokán díszelő Déva várára fel. E vár, gyönyörű látványt nyújt, háznak legazabb tájképei egyikét. Ősi építész ismeretlen, a néphit tündérek által építette fel, kik most is ott minden évben megjelennek. Rajta semmi felirat, semmi építészeti stíly miből keletkezése korára lehetne következtetni.

Még az idő rövidsége miatt csak a minta berendezésű főreál iskolát néztük meg hol Téglás igazgató szívélvese kalauzál. A 11 órai vonattal már utban voltunk Gyulafehérvár felé.

Itt mindenkéltől a városba mentünk, hol a legtöbb látni valónk volt. A nagyszerű könyvtár és csillagát Hamál Ágoston ur vezetésével megleltük meg. Itt Veszélyi Károly borbándi prépost plébános, mint a Szent-imrei csata legalaposa is ismerője, a Bikál hegy két oldalán lefolyt és fényes győzelemmel végződött csatáját Hunyadi Jánosnak ismertette.

Ezután volt valami a Ted arczában, a mi arra figyelmeztetett, kérdőzködéseimet ne folytassam, és azután hallgatva mentünk Elm Courtba.

— Mili, én itt fogok várakozni — sugta Ted a könyvtár ajtajánál. — De te menj be rögtön Katához.

Azonban édes, nagyon ügyel arra, hogy mit mondasz és mit cselekszel, mert nagy gyanum, hogy nehéz és fájdalmas feladat lesz előttem. — Azt gondoltam, hogy — Nem gondolkod semmi bizonyosán — mondá, inkább aggályos tekintetemre válaszolva mint szavamra — csak azt, hogy a baj a Katánál erősebb alkotású főkét is megviselt.

— Attól félek, hogy megzavarodott az elméje! — Oh, Ted szegény szép kis Katán — oh csak az ne történjék vele! — Nem, nem, én nem mondom, hogy megőrült. De lehet, hogy valami rögeszméje van vagy valami gyanu vett a fejébe, és tudod, nekem ezt nem szabad elnézned. És most menj édesem, bölcsességedet egyesítetd a jóse göddal — menj, és minél előbb tudasd velem, hogy miképpen állanak a dolgok.

A Ted figyelmeztető és ajánló szavaival a fölemben egyenesen az ösmérés szobá felé mentem; az ajtó kinyílt előttem midő oda értem. Kata a kűszöbön találkoztott velem, és olyan kiáltással borult a karjaim közé, mely kísértetiesen visszhangzott a folyson — olyan siralmas hang volt az, hogy szívem gyökeréig hatott.

A vállamra esett szép főt felpróbálta emelni, a kétségbeesett szívrészemmel a vák körül kulcsolt gyenge karokat le akarta venni, hogy ötlet a szobába vissza vezessen de szorítása csak erőssödött: ez is ismételt az a vad sikoltást, de gyengébb és remgőbb hangon.

(Folyt. köv.)

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. november 7.

A szegény Kata házassága

Angolból fordította

Amica.

XIV.

(Folytatás.)

(84)

— És nem is gondolok reá? — kérde Ted tiszteletes hangon, aztán visszaesve a rendes beszélgetés hangjába. De Mili én nem vagyok követelő és jelenleg meglegészem ennyivel. És miután ezt a csuf tárgyat száműztük, beszéljünk magunkról.

És sőtánknak a hátra levő ideje alatt ezt oselekedtük és ez a foglalatosság oly kellemesen foglalta el a gondolataimat, hogy elfelejtettem azon dolog felett emésztődni, mely az utóbbi időben minden más tárgyat kizárva töltötte be azokat s midőn jókedvűen és nevetve léptünk be a csinos szobába hol Haughtonné és Lilián várakoztak reánk és a délutáni teára, megváltozott kinézetem felett mind a kettő csodálkozva kiáltott fel.

— Mili mi történt veled? A te arczod sugárzik! mondá Lili, művészi bírálatlalt nézve rajtam végig. Ted kintné doktor ha ily hamar meg tudott gyógyítani!

— Tednek segítsége volt — szőlt közbe Haughtonné nyájasan mosolyogva. Én tudom, hogy midőn az ember oly kedélytelennek érzi magát és semmire sem való, egy jó adag friss levegő az a mi leg hamarabb helyre hozza és én ezt rendeltem neki.

Ted a tűzhely előtt állva mosolyogva nézett egyikről a másikra.

— Az én Milim válogathat az orvosságok között és kitékedhet hangon: kérde-

zék meg tőle, hogy melyeknek tulajdonítja a gyógyulását. Először ott voltam én és leszokt tartottam neki, aztán doktor Farroba és —

— Oh — szőlt közbe Lilián haragosan, mert a doktor nevének már az említése ingerültségbe hozta — én tudom, hogy a gyógyulását Mili nem tulajdonítja neki!

A mint a Lilián igazott arczára néztem, arra gondoltam a mit Kata mondott és hálát adtam az égnek, hogy az a férfi, kinnek gonosz hatalma majdnem gyermekek iróttal töltött el, e kedves leány életre nem vethetett árnyékot. De nem szőltam semmit, visszaemlékezve azon ígéretemre, mely felmentett annak a szükségességétől, hogy a vitaközlésbe belekegyedjem és arról a tárgyról beszéljek, melytől oly ideges underral rettentem vissza.

Ez idő alatt a Haughtonné kérdéseire válaszolva Ted elmondta, hogy az országúton a doktorral találkoztunk és a Katáról nyert jobb híreket. Haughtonné elégtűl kifejezésel hallgatta, de azt mondá —

— Ugyan jó, hogy nem jött el; ő nagyon eszes és érdekes férfi, de mint vendég nem kellemes. Soba sem tudom, hogy mit beszéljek vele és csak felét értem annak, a mit ő mond.

A nap hátra levő része kellemesen telt el és az Elm Courti dolgok felemelítése nélkül. Azt nem mondhattam, hogy a rossz előérzett kellemetlen érzése teljesen eltűnt volna, vagy nyomott hangulatom elmúlt volna; de társaim olyan ravagjó jó kedélyben voltak, hogy megbocsáthatatlan kiméletlenségnek tartottam volna aggodalmaimat és félelmemet velük tudatni.

Inkább azon igyekeztem, hogy vidámságuk reám is elragadjon és annak a színlése oly jól sikerült, hogy még Ted sem gyanított, hogy mily heves volt az a haroz, mit ellenségemmel vitam.

Mialatt Lilián egy kis vidám francia dalt énekelt, a szobaleány egy levelet hozott nekem. Felvettem a tácazról a nékűl, hogy a kézírása néztem volna, mig Lilián énekelt; de midőn bevégzte a dalt, felemeltem a borítékot és a Kata írását ismertem meg.

— Katától jött és privát küldönczöl küldte! — kiáltam, a pecsétet feltörve.

S midőn azt a néhány sort átvoltastam, oly vad és kétségbeesett kiáltás tört ki az ajkaimról, hogy Lilián és Haughtonné ijedve ugrottak fel és Ted tőgtön az oldalam mellett termett.

— Mili édesem, mi a baj? — kérde nyugtalanul.

De én nem válaszoltam, nem tudtam válaszolni. Félig el voltam bűnölva a félelemtől — és attól a lesújtó tudattól, hogy végre legrosszabb sejtelveim teljesültek.

— Olvasd — olvasd el! — lihegtem tehetetlenül, a Kata alig olvasható, félig elmosódott sorait a kezébe adva!

És remegő hangon és hangosan, hogy a többiek is hallják, olvassá:

„Mili jöjj hozzám — jöjj rögtön, mert lehet, hogy soha sem látsz többé! Alig látok irni; én sokkal gyengébb vagyok, mint, hogy hozzád mehessek és rajtad kívül nincs senkim. Azt találod hallani hol-ap, hogy meghaltam. Ugy-e nem tetszene az a gondolat — hogy meghalni egyedül voltam hagyatva!

Ezt a levelet a szobaleányomtól küldöm. Jöjj vissza vele. Oh, Mili, ha valaha szerettél — és én tudom, hogy mindig há voltál hozzám és szeretettel — kérlek jöjj hozzám — jöjj el a te, szerencsésen barátnédhoz!

Kata

Tedre néztem és arról a rémtőlre, a

Ezután a várteplomót, mely a román stíl remeke tekintettük meg. Ez az Árpád-kortól kezdve a múlt századig épült hozsátoldásával. Figyelmünket a három Hunyadi sarkpohár és Izabella és János Zsigmond sirbaltjai kötik le főleg. A két sekrestyében pedig Báthori András két misemondó ruháját, 4 gyönyörű 16 várból való kehelyt láttunk, számos egyebek kivül. Másnap utaztunk utolsójaink még a régiség-tárat néztük meg dr. Csérni Béla tanár, alapos magyarázatot kíséretében s még egyszer a templomot is kívülről tanulmányozva indultunk haza.

n. a.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, november 7.

Kolozs megye feliratát az oláhkérdés ügyében tegnap délután tárgyalta Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának szakszótálya. A feliratot a szakszótály általánoságban teljesen magáévá tette. Azután annak részletes tárgyalásába bocsátkoztak és a szöveget a pénzintézetektel tárgyaló rész legteljesebb elfogadták. A felirat többi részének folytatolagos tárgyalása csütörtökön délután 4 órakor kerül ismét a szakszótály előtt napirendre.

A Jozsefszky-féle vádbeszéd terjesztését az e célra alakult bizottság befejezte. Ennek alapján a bizottság közlelőből Dörgő Albert elnök összehívására zárt gyűlésre összejött. A bizottság számára Székula Ákos pénztáros összeállította a gyűlés eredményéről jelentését és kimutatását, melyről a gyűlés után külön megfoguk emlékezni.

Helyreigazítás. Patay csendőrezre vonatkozólag tegnap hitel érdemlő forrás után, azt a hírt közöltük volt, hogy a közszertetnek örvendő ezredes nyugdíjaztatását kérte volna. E hír, igen természetes.

— az áthelyezési hírek után került forgatomba, de a mint örömmel értesültünk az ezredes ur tovább is szolgálatba marad és tévedés az, mintha nyugdíjaztatását kérte volna.

A közbiztonsági bizottság és jegyzője berendezési tüzében tartási ügyeit tárgyalta tegnap Kolozsvár város szakszótálya. A tárgyalás rendjén elhatározták, hogy a korábbi megállapodások szerint a régóta függő kérdés kereszttelvitelre irányuló intézkedéseket létesítsenek.

Kolozsvármegye jegyző szigorú bizottsága előtt tegnap ötön tettek le a jegyzői vizsgát u. n. Simon Gergely, Muntyán Dénes, Eperjesi Lajos, Weinmann István és Báldi János.

Színházi hírek. Holnap megismétlik a színházban a köztetszéssel fogadott „Kocsmáros néleány” című pályázati népszínművet. Vasárnap pedig színre kerül az ötödik darab, melynek címe „Asszony bosszuja”. Ezzel aztán véget ér a pályázati népszínművek sorozata, a mely kétségkívül érdekes szórakozást nyújtott a közönségnek.

Salamon Ödön az „Egyetértés” belmunkatársa, jeles tárczaíró, pár nap óta Kolozsvárt időzik és lapunk s. szerkesztőjének a vendége.

Az erd. róm. kath. status gyűlés alkalmából holnap, szerdán d. e. 9 órakor a főtéri templomban ünnepeket lesz Veni sancte! mise alatt a kolozsvári dalkör következőkkel kísérelve: „Veni sancte” Oberti átirata fűzfűk. „Vocal mise” Schubert Ferenczről. „Domine in furore tuo” graduale Weiss Lőrinczről baryton solo éneklő Antal József. Bene dictus Fűzfűről baryton solo éneklő Szilágyi Ferencz, karnagy Müller Ottó.

Halálozás. Dr. Haller Károly egyet. tanár és Haller Rezső ügyvéd és családját fájdalmas családi gyász érte. Testvérük Haller Béla kassai csendőrkertületi parancsnok — a mint már említettük meghalt. A gyász esetről a következő jelentést kaptuk: Haller Béláné, mint hitves; gyermekei: Elia és Toni; az elhunyt testvérei: Rezső, Károly, Ottó, Mari és Róza és ezek családjai, valamint saját rokonai nevében is fájdalommal jelentik a fejlethetetlen férjnek, apának és testvérnek Hilibi Haller Béla m. kir. csendőrzvezetnek, a IV. sz. csendőrkertületi parancsnoknak az I. oszt. ezüst világi érdem stb. stb. tulajdonosának 1893. évi november hó 2-án d. u. 4 órakor életének 49-ik évében történt esendős elhunytát. Kassa, 1893. november 4-én.

Kimutatás. Az egyesült erdélyi takarékpénztár forgalmi kimutatása az 1893 évi október hóról. Bevétele: Pénztármaradvány áthozat 8519 32., betétekre 45862 94., kifizetett váltókból 228547 84., visszeszámlított váltókból 47532 50., nyílt rovatokra 1.16325 92., kamatokból 3561 30., megterhelt költségekből 23 64., saját háznak szállásbéré 650. Összesen 451023 frt 36 kr. Kiadás: Betétekre 60478 27., leszámított váltókra 214464 38., visszeszámlított váltókra 48155., nyílt rovatokra 1.24040 04., kamatokért 332 48., osztalék 171. 10 szék. kamat adóért 17 85., költségeikért 71 72., pénztármaradvány átvitel 3292 72. Összesen 451023 frt 46 kr.

A Kolozs megyei honvéd-egylet tegnapelőtt Szabó Sámuel elnöke alatt tartott gyűlésen tárgyalta több s. gyűlési ügyet. Az egyet a decz. 12 én tartó közgyűlésre képviselőket fog küldeni. A gyűlésen a jegyző ismertette a Haynau alapítvány keletkezésének történetét is, a melyet a „Törzsenémi Lapok”-ban fognak részletesen ismertetni. Fölolvasták a közp. segélyző bizottság elnökének Nedeczky 48—49-es honvéd tisztnak levelét, melyben a segélyző bizottság működéséről nyújt felvilágosításokat. Elnök jelentette, hogy a Károli korbában a legnagyobb inségben elhalt egy öreg honvéd temetésére az elnök költségeket utalványozott. Az egyet jövőhagyó tudomásul vette az utalványozást. — Végül egy létesítendő kolozsvári honvéd-menedékház kérdését tárgyalta az egyet.

Honvéd menház. Kolozsváron létesítendő honvéd menedékház ügyének kérdését tárgyalta vasárnap a kolozsvári honvéd egyet választmánya. A gyűlés számba vette, hogy e tárgyban idáig minő intézkedések történtek. Konstatálták, hogy a szegény honvédek sorsa érdekében ez intézmény megvalósítása az intéző körök előtt mindentűrt rökonszenzzel és pártolással találkozik. Az előmunkálatok megtételéhez szükséges adatok a vidéki honvédegyletektől, főszolgabírói hivataloktól, valamint az adóhivataloktól bekértek, s azok már rendre érkeznek is be. Idáig konstatálva van, hogy több ezerre menő honvéd szenved az erdélyi részeken a legnagyobb inségben, a kik közül soknak hajléka sinesen. — A választmány elhatározta, hogy maga részéről a terv célszerű megoldására nézve a központban is egybeült is intézkedéseket tesz és mindent el fog követni, hogy a kolozsvári ereklje muzeum által felvetett eszmét a szegény honvédek anyagi gyámolítása érdekében megoldásra juttassa.

Egyik kolozsvári lap valami szenzációs hírt akarván közölni, azt újságolja, hogy Bethlen András miniszter a zsuki löversenyek alkalmával a nemzetiségi ügyekben kijelentéseket tett volna. Közvetlen forrásból irhatjuk, hogy a miniszter egyáltalán semmi, a nemzetiségi viszonyokra vonatkozó nyilatkozatokat sem tett.

Elítélt fia. Paizs János festőinas hat héttel előbb elhunyt a városról. Azóta nem tudja senki a hollétét. Tadamósan szerint a fia körözve van hivatalosan is, de még nyomára nem akadtak. A fiu bátyját anyját örök hálaire köteleznék, a ki nyomára vezetné.

Porondozák Kolozsváron a sánczjáték. Ez nagy öröme szolgálat a lakosoknak is, mely feneketlen kátyukon volt kénytelen mindennap, a midőn esős idő van átvergődni, a fogat tulajdonosoknak is, mert a kocsi kerekai többnyire megrekedtek a nagy sárban. Már most a lakosság arra kéri a hatóságot, hogy azokat a kiálló csölőpöket melyek „járdát” a szekértűt elválasztják s melyeknek semmi csőljén nincs, sőt ártalmas, mert emberek bele botlanak, fogatok bele akadnak szedesse ki. A sánczjáték utjára, helyzetesen ezenkívül vagy 4-5 lámpát, mert a mostani lámpák világosságát nem terjesztene s elhelyezésük még abból az időből keletkezik, a mikor a város pótdát még nem fizetett.

Graphit telep. Petrozásny vidéken a legzadagabb graphit telep található. A graphit első minőségű és irón gyártásra kiválóan alkalmas. Egy arra termelt, tőkével bíró tüzeltet pompás jövedelmet teremtené a terep feltárása, gyár felállítás és a graphit lehető kiaknázása által. Ez is olyan kincs Erdélynek, mely a vidéknek is jólétet és kegyeret nyújtana, a mely parlagon hever és a melyben Erdély csaknem minden ponton bővelkedik.

Fogarás és a két fejű sas. Fogarás egyik vaskereskedő cége mint nekünk írják, Alfred Gebauer különböző szerzőségekből kirakatában egy kétféjű sas állított, ismeretlen tettesek pár napja egy levelet tettek a tájához melyben fenyegetik, hogy beverik ablakait. Persze a gyany a fogarasi kereskedelmi iskola növendékei ellen irányul, mert magyar ruhában jár mindenki s ez Fogarason feltűnő pedig az iskola növendékeinek dicsőségére válik.

Erzsébet városi gimnázium ügye. Már a második éve annak, hogy az erdélyi róm. kath. status kezelése alá álló és az Erzsébetvároson felállítandó kath. gymnasium részére adományozott 15.000 p. frt. Ráfael-i alapítvány vitás ügye a statusgyűlés előtt folyó tárgyalás alapját képezi; és több mint két éve, hogy a jelzett összeg kamatai egy Ráfael-i kath. intézet céljaira gyűmölösztetve nem lettek és pedig azon okból mert mint az 1892. évi igazgatótanács jelentésének 13. pontja jelzi: „az erzsébetvárosi gymnasium állami ellátás alá vétetvén, a tanulmányi alaplól folyósított évi 935 frt. segélyt a gymnasiumtól megvonja és a tanári nyugdíj-alapba való felvétele vonatkozólag egyezséget a jövőre nézve 1892. évi január hó 1-től kezdve hatályon kívül helyezi.” A mostani jelentés az erzsébetvárosi

kath. Ráfael-i leányiskola részére az alapítvány kamatait kiadni indítványozta, de oly feltétellel, hogy az igazgatótanács a nyereség kamatából éventén 5 százalékos a tan-alap kezelési költségeihez hozzájárulás címén alatt levonjon s az eddig fizetett több-kamatot — 1858. évi január hó 1-étől 1891. évi augusztus hó 31-ig vagyis 33 évre és 8 óra és 4101 frt 74 és fél kr. tulfizetés — levonásba helyezze. Ezen indítványt a hagyományozó intézőtől ellenkezésben állónak találjuk Erzsébet városban, mert Ráfael a letett összeggel hármast öltözött ki, ugyint Ráfael i. kath. gymnasium alapítását; az alapítvány kamatainak pedig visszatartása, — vagy megvonásai által e célok elvégzését sem lehetne valószínűsíteni, míg ama tőkének eddig élvezett 945 frt évi kamata által nemcsak Ráfael-i név, a katolikus jelleg, hanem a Ráfael által szintén Erzsébetvárosban alapított leányintézet fenntartására is biztosították. E tárgyban a status gyűléshez Ischutz Viktor, Avelik Lukács és Antalffy Manó status gyűlési tagok indítványt terjesztettek be a holnap kezdődő r. k. status gyűlés elő.

A párbaj ellenes mozgalomban Pécs városa sem marad el. Végh Lajos posta- és távirati főosztály Kolozsvárt is előnyösen ismert egyén a pécsi kaszinóban e tárgyban indítványt tett, a melyet egyhangulag el is fogadtak.

Hegedűs Sándor kitüntetés. A hivatalos lap tegnapi száma jelenti, hogy a király Gödöllőn, 1893. évi október hó 11-én kelt legfelső elhatározásával Hegedűs Sándor országgyűlési képviselőnek a köz és államgadság terén tett kiváló szolgálatai elismerésül a Lipót-rend középkeresztjé díjmentesen adományozta.

Vesztett kutya barangolt tegnap reggel a főtérén több egyént megmart körül egy Fülöp nevű szabócsot veszélyesen megharapott. A kutyát agyonverték és hogy bizonyosan konstatálni lehessen, hogy vajon dühös kutya volt-e? fel fogják boncolni.

Időjárás. Az idő a mai nappal borúsra változott. A levegő megenyhült, a meteorologia a közlebbi napokra is esős időt jósol. Tegnap egész Magyarországon 6—12 fokkal a fagypontra állott a hőmérséklet. Mint a jelek mutatják, nem sokára bekövetkeznek a zimankós esős napok.

Montenegrói vajda a képviselőházban. A képviselőház tegnapi ülése alatt Milojanov Mirkó cetineai vajda a nevével megjelent a képviselőházban, köszönet mondani Wekerle miniszterelnöknek a a kitüntetésért, melyben őt a király részesítette. Wekerle Sándor miniszterelnök a montenegrói diszruhában megjelent vajda párt a miniszteri szobában fogadta. Önnét a vajda nevével az idegenek páholyába ment s nagy érdeklődéssel figyelt a tárgyalás menetelére. Milojanov vajda magas, tipikus alak, fehér fűrtökkel; aranyszínű ruháján két sor érdemrenddel. A neje valamikor nagyon szép lehetett, ma is még igen érdekes megjelenés.

Vaskatonák. Igen érdekes találmányt mutatott be egy spanyol a kormányának. Vas automata katonát, mely perceként 40 lövése képs. Az automata tele van töltényekkel, egyelőre 500 töltényt helyeznek el benne, melyet villanyos készülékkel lehet szabályozni. A vaskatonát továbbá mozgatni is lehet, sőt arra az esetre is gondoltak, ha tölténye kifogyott s megtámadnak. Dinamittal töltik meg a fejt s ha közlebbre jut az ellenégg, sőtrobban. A spanyolok a Sidi Gvariai erőd felépítésénél veszélyes ellenfelekre fognak találni a kegylokbán. Az automata feltalálójára arra vállalkozik, hogy az építés tartama alatt, az erőd védelmét átvesszi s vaskatonáit használja fel. A spanyol kormánytól Cheater ur, a feltaláló, a ki azelőtt újságíró volt, csak 5 millió forintot kér találmánya fejében.

A „Bánk bán” szerzőjének szülőháza bakancs-raktár. Vasárnap este a bpesti színházban Katona József szomorújátékának, a „Bánk bán”-nak előadását hallgatta a színházat egészen megtöltő közönség közt több közszínházereglő katonatiszt is. Ezek egyike, egy cs. és kir. főhadnagy megemlékezett, hogy két év előtt Kecskeméten állomásozván, ott lakott abban a házban, abban a szobában, a hol a „Bánk bán” halhatatlan emléktől költője, Katona József született. Elmondta, hogy azt a házat a nemzeti kegyelet emléktáblával jelölték meg és a mint újból felhúzták a kortint és nézete az előadást és gyönyörködött és a közszínházereglő katonatiszt, a ki a magyar szót csak tördezve ejtette ki, a remek szépségeiben, egyszerű csak felkiáltott, úgy, hogy a közeli szomszédjai is meghallhatták: Hát nem gyalogolt, hogy annak a halhatatlan emberek, ki ezt a darabot írta, a szülőházát, azt a szobát, ahol született, most katonai ócska bakancs-raktárrá alakították át? Mit szólnak ehhez a kecskeméti?

A vattigniesi csata emléke. Carnot elnök, bátyja, Carnot Adolf és Loizillon tábornok hadügyminiszter kíséretében Wattigniesbe érkezett. A vasútnál a polgármester és az összes polgári hatóságok fogadták. A polgármester üdvözlő beszédére Carnot azt válaszolta, hogy Carnot unokái mélyen meghatva jöttek ide, hogy jelen legyenek őseik dicsőségében, a kik a házat megemlékeztek. Midőn a lepel a szoborral lehullott, Carnot elnököt éltették. Erre a hadügyminiszter beszédet tartott, melyben Carnot Lászlárnak a háborúk organizatorának emléket dícsőíté és azt a hódolatot összekötö-

tésbe hozta nevének örökösével, ki a köz-társaság első hivatalában képes volt az összes pörök becsületes kivívni és hozzájárulni ahhoz, hogy Franciaország békés befolyása és jó híre a világon el legyen terjedve.

Elsüllyesztett hadihajó. Argentínából érkezett hírek szerint a brazilai ferraralmárok „Republika” nevű hajója, a kormány „Rio de Janeiro” hadihajóját elsüllyesztette. A hajó legénysége és a rajta levő katonák közül ezerháromszázán a vízbe fulltak.

Hány levelet írnak az ország egyes vidékein? Kulturális fokmérőnek legalább annyira, mint a szappanfogyasztás, beválik az is, hogy mennyi levelet ír valaki egy év alatt. E tekintetben igen érdekes kimutatásokkal találkozunk a kereskedelmi miniszter által legközelebb a képviselőház elé terjesztett jelentésben. E kimutatások szerint a mult esztendőben 50-nél több levelet esett egy lakosra Budapestén és Piumén kívül Belovárott, Eszéken, Károlyvárosban és Zágrábn; 50 levél Kasán, Komáromban és Kostajnicán, 45 Győrűt, Sopronban, Temesvárott és Szaakon, 25—40 levél esett egy lakosra a törvényhatósági városok nagy zömében, 20 Selmeczbányán és Rumán, 15 Kecskeméten, 10 Szabadkán a legkevésbé, csak 5 Hódmező-Vásárhelyen. Aránytalanul kevesebbet levelezett a mult évben a vármegyék lakossága; 12 levélnél több csak Brassó, Esztergom, Moson és Sopronmegyékben esett egy lakosra; 11—12 Liptóban és Veszprémben, 10—11 Szegbenmegyében. A vármegyék nagy zömében 4—9 levél esett egy lakosra; ennél is kevesebb, 2—3 Koloza, Maros-Torda, Belovár és Körösmegyékben, a legkevésbé pedig eszik 1—2 levél esett a mult évben egy lakosra Zágrábmegyében.

Fölrobbantott löpőmalmok. A porsmouthi tengerészeti hatóságnak azt jelenti, hogy Rio de Janeiro mellett, egy löpőmalmal felrobbanása következtében „Syrius” és „Pacer” angol hajóknak 3 tisztje és egy matróz életét veszítette és öt matróz megsebesült. A tengerészek a parton voltak homokért. A brazilai hatóság felkérte a közelben levő löpőmalmot.

Stefánia özevgy trónörökösén bravurlovaglása. Az özv. trónörökösén egy érdekes bravurlovaglásáról értesít pozsonyi tudósítónk. A trónörökösén ugyanis pénteken reggel lóháton elindult Béc-ből és Hainburgon át Pozsonyba lovagolt, a nélkül, hogy utközben sokat pihent volna. Frigyes főherceg és Izabella főhercegnő, a kik értesülre voltak a trónörökösén utjáról, üdvözlésére eléje lovagoltak.

Csodakutból ördög kutja. A gajári csodakut a melyben a babonás lakosok még nemrég a szentanyát vélték látni — mint pozsonyi levelezőnk írja tegnap óta valóságos réme a fanatikus népnek. Az eset nagyon mulatságos. Tegnapelőtt mintegy 700 bucsujáró esdült a kut tájékára Ekkor Nagy malaczkai főszolgabíró küldte csendőreit, a kik Rómay Béla hadnagy vezetésével a székerekkel a messze utról, Felső Ausztriából, Cseh- és Morvaországból érkezett embereket. Ezek aztán a falun kívül táboroztak és ott töltötték az éjt. A mikor többé senki nem volt a kut körül, Peczkó szolgabíró és Mayerberger irnok több csendőrral együtt egy hor-dó kreolint öntöttek a kutba. Másnap reggel megengedték a bucsujáróknak, hogy kuthoz menjenek. Ezek előbb misét hallgattak, aztán énekelve mentek a csodahelyhez. De a kutból oly borzasztó bűz áradt szét, hogy a processzió azonnal szétfutott. A nép most azt hiszi a szent Sztz meghargudott s a kutat az ördögnek adta át.

Esztendő a ravatalnál. Faut J. szíszeki kereskedő házában a legidősebb leány lakodalma készült a mult héten. Három nappal az esküvő előtt a leány és ainya beteg lett és veszedelmes operációt szenvedett el, az esszony érekte közeledő halálát, csak azt kívánta, hogy a leánya esküvője a ravatalnál legyen. Kívánságát teljesítették és egy órával a temetés előtt az egybegyűlt gyászoló és lakodalmas nép előtt a rabbi áldását adta a fiatal párra.

Czigányprimás bajor királyi palotában. Kedves történetet írunk Münchenből. József Ágost főherceg legutóbbi müncheni látogatása alkalmával egy cigányzenekar, amely állandóan a bajor főváros egyik legelőkelőbb kávéházában játszik, az esteli órákban a királyi palota elé vonult és ott a legmagyarabb főherceg fiát régi jó nótákkal üdvözlötte. A főherceg Augusta és Erzsébet főhercegnővel az ablakból hallgatta a játékokat, majd később felhívta a palotába a primást. Sokáig vidáman buzogott mindenféle magyar dalokat, amelyek közül a Szózatot és a Replj fecskémet többször megismélték. Másnap a főherceg értékes gyémántgyűrűvel ajándékozta meg a boldog cigányprimást.

Mac-Mahon galoppja. A párisi Figaro egy érdekes epizódot elevenít fel a nemrég elhunyt tábornok életéből. Mac-Mahonnak sokasora volt ugyanis, hogy a katonai szemléken nem sokat adott a csúdnés és kímért megjelenésre, hanem rendszerint lóháton ült, megsarkantyúta a lovat s mint a szélvész rohant el a legénység előtt, úgy, hogy az egyes s. kaszparancsnokoknak alig jutott idejük, a szokásos vezénylésre. — Egy nagy hadgyakorlat alkalmával 1876-ban a gyalogságnak félfordulatot kellett tennie és tisztelnie az akkori köztársasági elnök,

Mac-Mahon előtt. Azonban a tábornok o'yan erős galoppban rágtatott el az arca voral előtt, hogy az egyik ezred colonelje megkészt az előírt mozdulat vezénylésével s csak akkor vezényelt, mikor Mac-Mahon már jó messze volt. „Nagyon késő, colonel! kiáltá vissza Mac Mahon az ő érces hangjával. Ez a megkészt colonel pedig nem volt más, mint Boulanger tábornok.

Az irónőkről. Malot Hektor, az ismert franzia regényíró, abból az alkalomból, hogy felesége regényt írt, igen kedvően nyilatkozik az irónőkről. Nem itéli el az irónőket, a mi kissé természetes is, sőt ha az irónő nem akar versenyezni keli a férfiroval, jogosultnak találja az irónők létezését. A: ércs mellege, a megfigyelésé ujszerűsége, a stylus egyszerűsége, közvetlensége legkiválóbb tulajdonok. Sand Györgyöt, Eliot-készsggel ismeri el, sőt Gyp-et a Saverine asszonyt is. Malot Hektor végül a közönség kegyébe ajánlja — a felesége regényeit.

Major táncmester folyó év és hó 11-én, szombat, a Stadler-kerthé szokott összegyakorló estélyeit megkezd. Hölgyeknek díjmentesen, uraknak a szokott zenedij mellett.

A királyné és a baka.

Erzsébet királyasszony jó szívről pompás kedélyéről azóljabbban egy emlékeztetés kis jelenet, mely a napokban játszódott le a várkerti sétátéren, a királyasszony kedvenc sétáló helyén. A jelenet egyik szereplője maga a királyné, a másik egy 86-ik ezredbeli baka, a ki a várkertet őrizni járt fel s alá a posztján, felszuronyozott puskájával. Csak reggel hat óráig szabad a közlekedés a sétátéren olyankor, a mikor az udvar itt-hon van, s hogy hat óra után a falevelek hullásán-k egyetlen tanuja se legyen, hogy a sétátéret halandó ki ne lépje a tiltott időben, ezt őrizte gondosan az ég felé álló szurony, a bűszke bakával. Hat óra után csakugyan egy lélek sem járt a fasorok közt, mert a várkert sétálói respektálják az őt álló bakaszuronyait és az udvar azt az óhaját, hogy a sétátéret ilyenkor a királyi család tagjainak engedjék át. Egy fél óra telhetett el az előírt idő után, s az őt egy fekete ruhás nőt vett észre, a ki lassu lépésben sétál a fák alatt, s néhol megállva le-letekint a Dunára és azután ismét tovább halad egyenesen az őt felé. Még nem jut el hozzá három lépésnyire, a mikor az őt tele torokkal így kiált felé:

Halt! Kicsoda maga?

A kérdezett mosolyogva felel:

— A királyné vagyok.

A szurony és a baka nem reagál erre a kijelentésre, s az őt tovább kiáltja:

— Ha maga a királyné, akkor menjen fel a szobájába, mert itt hat óra után senkinek sem szabad járni. Hallotta?

A fekete ruhás nő szívből felkaczag, ki-vezzi az óráját és így felel az őrnök:

— Igaza van. Már félhet.

S ezzel eltávozott a sétátérről.

A szurony még egyenesen mered az égne s a baka még bűszkébb, a mint megint trézen látja a sétátéret. Dől egy eleven lélek sem zavarja a posztot. Ekkor aztán fel váltották a posztot, s a legelső, amit a bakával cselekedtek, az volt, hogy becsukták. De csak formából, azért, mert időmtalan hangon teljesítette a kötelességét. A második a mit vele cselekedtek, az volt, hogy hivatalból kitüntetésre terjesztették fel, kötelességének pontos teljesítéséért. És Erzsébet királyasszony jószívűsége bizonyosan nem lesz akadály a annak, hogy a 86-ik ezred kötelességtudó bakája legközelebb már ezüst érdem keresztel álljon posztot a várkerti sétátéren.

Vonalzavar miatt mai táviratunk lapunk zártáig nem érkeztek meg.

Nemzeti színház.

Kolozsvárt, szerda, 1893. november 8-án.

Uj betanulással,

Somlóné Vadnay Vilma vendégfőléptével:

S Z É L H Á Z I A K.

Felső szorokszó:

BARTHA MIKLÓS.

Segédrekesztő és kiadólaptulajdonos:

MAGYAR MIHÁLY.

NYILTÉR.

Ingyen gyógykezelést végez

a szegény fogbetegek részére minden Hétfőn és Pénteken délután 5—6 óráig

Dr. Vajna Vilmos

egyet. magán tanár, fogászati műtermében, b. torda-utca 1-ső szám. (Takarékpénztári épület.)

(1—3)

H i r d e t é s e k.

Szálloda bérbeadási hirdetés.

Köszvény, a Hid-utczában 19. sz. alatt lévő „Erzsébeth” nevű emeletes szálloda 1894-ik évi április 1-sőjétől bérbe kiadó.

A szálloda bérbe adatik a telken lévő emeleti és földszinti összes helyiségeivel, kertjével stb.

Az évi bér legkisebb összege 3500 frt, melyen alul ajánlat nem tehető.

Azok, a kik a bérlethez hozzá szólni akarnak, ebbeli elhatározásukat csak írásbeli zárt ajánlattal tehetik meg, melyben kijelentendő, hogy a bérlet tárgyát képező szálloda-helyiségeket és a szerződés feltételeit ismerik és azokat elfogadják.

A zárt ajánlatokhoz bányapénzül a megajánlott évi bérösszegnek 10%-ka készpénzben csatolandó; az ezen kellékekkel bíró zárt ajánlat 1893-ik évi Deczember hó 1-ső napjáig a „Gondoskodó társaság” pénztárnoka Tóth Károly urhoz (Hid-utca 19. sz., Erzsébeth szálloda, kapu alatt, jobbra) nyújtandó be; ugyanott a szerződés feltételei is a délelőtti órákban megtekinthetők.

A kellő időben beérkezett zárt ajánlatok felbontásának jogát, valamint azt is, hogy az ajánlattevők közt — tekintet nélkül az ajánlatba hozott összegre, kívül köti meg a bérleti szerződést — a „Gondoskodó társaság” választmánya a szabad kezét magának tartja fenn.

1081. (1-8)

A „Gondoskodó társaság.”

Sz. 4127—1893.

1088. (1-3)

Pályázati hirdetmény.

Abrudbánya rendezett tanácsa bányaváros tanácsánál lemondás folytán üresedésbe jött, évi 800 frt fizetés és 12 ürköbméter tűzifa járandósággal javadalmazott tanácsosi; és egy újonnan szervezett évi 360 frt fizetéssel javadalmazott rendőrbiztosi állásokra ezennel pályázatot hirdet.

Felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy eddigi alkalmazásukat és az 1883. évi I. törvényekben előírt minősítésüket igazoló pályázati kérvényeiket folyó évi November hó 20-ig aláírt hivatalhoz nyújtsák be.

A később érkezett pályázatok figyelembe vételét nem fogadják.

Abrudbányán, 1893. október hó 28-án.

A városi tanács.

BOÉR BÉLA,
polgármester.

6855—1893.

köz. szám.

1089. (1-2)

Pályázati hirdetmény.

Zilah város gőzfűdőjénél üresedésbe jött fűdőmesteri s gépkezelői állásra ezennel pályázatot nyitok, s felhívom mindazokat, kik ezen évi 300 frt fizetéssel, 60 frt lakbérrel s 2 öl tűzifa illetményen javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy a gépkezelésben való jártasságát igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérelmüket hozzám f. évi November hó 20-ig adják be.

Zilah, 1893. évi november hó 2-án.

P É N T E K,
polgármester.

A legkitünőbb ásványvizek anyaföldjének

a székelőföldnek kincses terméke!

„RÉPÁTI”

legtisztább égvényes gyógy-savanyuvíz,

mely páratlanul szerencsés vegyi összetétel és rendkívül dús, főleg kőszén-sav tartalma folytán, ritkítja párlát a kontinensen.

Első rangú gyógyital

különbösen emésztő és vizelési nehézségeknél, vese és gyomorbetegségeknél, gyuladások, hólyag és közvényes bántalmaknál; mely betegségek ellen a „répáti” ásványvíz használata megbeszélhetetlen értékű s a legmesszebb menő figyelemre méltó.

Legfelsőbb minőségű, legégszerűsebb borvíz,

mely tekintetben is a „répáti” ásványvíz mellett, a forgalomban lévő ásványvizek legtöbbjével határozottan elütröknék.

A „répáti” ásványvizet mint ritka természeti kincset tehát, úgy is mint a belső szervek betegségei ellen legkiválósebb, leghatásosabb s egyetemesen legolcsóbb gyógyító szert, úgy is mint páratlan élvezeti italt (igen jeles orvosi bizonylatok), valamint a gyakorlatból merített magántapasztalatok alapján minden észlelő ember számára elfogadhatónak és rendes használatára a legmeglehetőbb — lelkiismerettel ajánlhatom.

Mindig friss töltésben kapható Köszvényen: Misserbacher, Herzog Albert, Könyv és Hirschfeld Sándor uraknál, a gyógyszer-tárakban és minden nevezetesebb vendéglőben.

Kiváló tisztosítót

a „répáti” gyógyforrás kezelője:

GYÖRGY JÓZSEF,

Kézdi-Vásárhelyi (Háromszéki megye.)

1044. (5-75)

ARANYOZÓ ÜZLET

KOLOZSVÁRTT,

Belközép-utca, Minorita-épület 10-ik szám.

Alantirt van szerencsém a mélyen tisztelt közönség tudomására adni, miszerint a Hid-utczából

ARANYOZÓ MŰHELYEMET

a Minorita-épület bolt-helyiségébe áttettem.

Elvállalok minden e szakmába vágó aranyozásokat, ugymint: új képek, kereteket és tükrök, kereteket, függönytartókat, mindenféle szobadíszítési aranyozásokat a legjutányosabb árban.

Bátor vagyok a mélyen tisztelt Főispán úrnak tudomására adni, hogy elvállalok egészen új oltár készítését, régi oltár újabb aranyozását, mindenféle aranyozott templomi díszítéseket a legjobb és tiszta arannyal való aranyozását felelősség mellett.

— Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan készítek. —

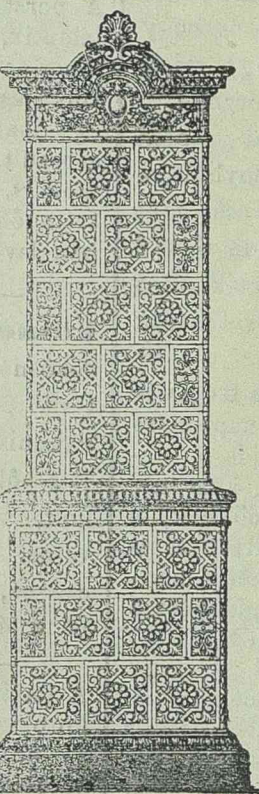
A mélyen tisztelt közönség pártolását kérve,

aláíratok szolgálja:

1000. (12-20)

KASSANTAL,
aranyozó.

KÁLYHA-RAKTÁR.

Szíves tudomására kívánom hozni a nagyérd. közönségnek, miszerint saját gyártmányú

legjobb és legolcsóbb
cserép-kemenczém, kandalló

és
takaréktűzhelyeimből

különböző nagyságban, márványozott, szürke, barna és zöld színben zománczoltva, stilszerű gazdag ornamentikával ellátva, vagy egyszerűbb kivitelben, a gyártelepen:

Külmonostor-u. 101. sz. alatt
egészen új minta-gyűjteményt állítottam fel.

Saját gyártmányaimmal egyetemben nagy választékú raktárt tartok még ugyanott a világhírű melsseni (szászországi) kemenczegyár

porcellán kandallói, kályhai és fűdőberendezéseiből, kizárólagos fehér színben.

Gyártmányommal az anyag kitűnősége, valamint különösen a legújabb berendezés tekintetében minden kívánalmaknak megfelelni egyedül törekvésem leendő és kályhám jószaga és kitűnő fűtőképessége miatt vállalkozom.

Mintakönyvet árjegyzékkel határozott olcsó árak mellett készséggel szolgálok.

GÁLL B. János,

1080. (6-6)

Külmonostor-utca 101. sz. alatt.

A nagyérdemű helyi és vidéki közönség pártfogására ajánlom a
Bel-közép-utca 2-ik szám alatti

Nemzetközi férfi-ruha-, szücs-áru- és kalap-csarnokot.

Elkészültek és raktáron vannak utazó bundák, fekete bárányszőr, farkas, Angora Schopp és medvebőrű 30 fittól kezdve.

Férfi-, fiu- és gyermek-öltönyök
rendkívül nagy választékban.

Férfi-, fiu- és gyermek-felső, Menciafokk, Mikádók.

Plüsch, vidra és persliáner sapkák, ugyancsak kalapok.

Tisztelettel

1062. (8-6)

RANSBURG SÁNDOR.

MATUTSEK JÓZSEF

27. év óta tanállás

férfi-, női- és gyermek cipész-üzlete

Köszvényen,

Fóter 33-ik szám alatt,
a volt HUTFLESZ-féle üzlethelyiségben.

Megrendelések beküldött mérték vagy lábhegy minta után a legjobb anyagból és dívat szerinti, lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

781. (26-x)

A „KÖZMŰVELŐDÉS” Irod. és Műnyomdai Részvénytársaság Köszvény

Beltorda-utca 1. sz. alatti felvételi irodájában

papír-, író-, rajz- és irodaszerekből kereskedést rendezett be,
melyet sietünk szíves figyelmébe ajánlani.

Diezes dobozokba öltött hazai és külföldi Levélpapírok, ugyminden e szakmába vágó czikkek jutányos áron lesznek kiszolgálva.

Gazdag választék van a következő iskolai czikkekből is és pedig: Carton-papír, ecetek, előírt füzetek, egyszerű táblázatok, írásmű rajzeszközök, tolmárok, füzet-tartók, gyakorlati füzetek, hajlított vonalzó, háromszögek, hangjegyzüzetek, írásminták, írkák, író tollak, írók, íróhegyezők, író-övek, iskolai füzetek, iskolai táskák, jegyzet-

könyvek, könyvcímkek, iskolai bizonyítványok, órarendek, palatáblák, palavesszők, rajzeszközök, rajzeszközök, rajzfüzetek, rajzminták, rajzkréta, rajzpapír, rajzszekék, rajz-írók, rajz-tollak, rajztömbök, rajz-vázson, szorgalmi jegyek, tekercs rajzpapírok, tinták, tollak, tollszárak, tolltokok, tolló mézgák, tussok, tuss-csészék, zsebkörzők, zsebtáblák stb. stb.

Árai határozottak, de olcsók. — Vidéki megrendelést igen pontosan teljesít, s 10 frton felő bérmentve küldi meg.

897. (10-x)

Csucsai első minőségű hasáb bűkkfa, nem usztatott.

Egy vagon 100 métermázsza Köszvényen, házhoz szállítva 66 frt, Csucsán helyt 44 frt vagonba rakva.

Megrendelhető Csucsán, akár Köszvényen:
a kolozsvári hitelbank és társai
csucsai faüzletének utódánál.

988. (11-15)

GÁLL SIMON,

„Korona” vendégfő.

VALÓDI MEDICINAL COGNAC

F. CURVOASSIR & CURLIER FRERES

COGNACBAN.

(Alapított 1828. évben.)

Kapható Köszvényen:

Dr. Hintz (Palóczy) gyógyszer-tárában.

1007. (8-10)